

הגדרות והסברים

פרק 5 – עוני ומשאבים כלכליים*

ראש משק בית – המפרנס העיקרי של משק הבית לפי מידת ההשתייכות לכוח העבודה (מועסק במספר שעות עבודה בשבוע: 35 שעות ומעלה, פחות מ-35 שעות או בלתי מועסק).

נפש סטנדרטית – מספר הנפשות במשק הבית אינו משפיע באופן אחיד על רמת החיים מהכנסה נתונה (קיים יתרון לגודל). נפש סטנדרטית היא יחידה סינתטית הממירה את מספר הנפשות במשק הבית לבסיס אחיד, המאפשר השוואה של רמת חיים בין משקי בית בעלי מספר נפשות שונה, תוך התחשבות בתוספת שולית פוחתת לכל נפש במשק הבית, כביטוי ליתרון לגודל. יחידת הבסיס היא משקל בית של שתי נפשות. ככל שעולה מספר הנפשות ניתן לכל נפש משקל שולי פוחת. לדוגמא, משקל נפש אחת במשק הבית הוא 1.23, משקלן של שתי נפשות – 2.0, שלוש – 2.65 וארבע נפשות – 3.2.

העברות בעין – ערך הייצור של שירותים הניתנים למשקי בית בחינם על ידי מעביד או על ידי הממשלה, כגון שירותי חינוך חובה.

תשלומי העברה – קצבאות שונות המשולמות על ידי המוסד לביטוח לאומי לבעלי הכנסות נמוכות או למי שמצבו הבריאותי, המשפחתי והתעסוקתי אינו מאפשר לו להשתכר באופן מספק, או לקשישים.

הכנסה כלכלית – ההכנסה של משק הבית מעבודה שכירה, כולל כל התוספות, מעבודה עצמאית או מעסק, מפנסיות ומהון, לפני ניכוי תשלומי החובה. ההכנסה הכלכלית היא בעיקרה הכנסה משכר.

הכנסה ברוטו – ההכנסה הכלכלית של משק הבית, בצירוף הכנסה לא כספית, שהיא זקיפה של הכנסות על נכסים כגון דירה ורכב, העברות בעין, שהן ערך המוצרים שהתקבלו ללא תשלום ממעביד או ממוסד, ותשלומי העברה, כגון תשלומי העברה מהמוסד לביטוח לאומי.

הכנסה פנויה – ההכנסה ברוטו (כולל תשלומי העברה) בניכוי מסים ישירים.

קו העוני – 50% מההכנסה החיצונית הפנויה לנפש סטנדרטית, בהתאם להגדרת המוסד לביטוח לאומי. משקל כל משפחה חושב לפי מספר הנפשות בה.

תחולת העוני – היקף העוני – אחוז האוכלוסייה המצויה מתחת לקו העוני.

מדדי אי שוויון – מודדים את פער ההכנסות באוכלוסייה. מדדים מקובלים לאי שוויון הם מדד ג'יני, יחס ההכנסה בין החמישון העליון והתחתון, ויחס פער העוני.

מדד ג'יני – מדד למדידת אי-שוויון בחלוקת הכנסות בין משקי בית. מקבל ערכים רציפים בין '0' – לציון שוויון מלא, לבין '1' – לציון אי-שוויון מלא.

יחס פער העוני – ההפרש בין קו העוני לבין ההכנסה הממוצעת בפועל של משפחה ענייה. פער העוני באוכלוסייה כולה הוא סכום פערי העוני של כל המשפחות העניות, תוך תקנון לפי מספר הנפשות הסטנדרטיות במשפחה. משקלה של כל משפחה הוא כמספר הנפשות הסטנדרטיות בה.

חמישוני אוכלוסייה לפי הכנסה – חמישון הוא קבוצה הכוללת 20 אחוז ממשקי הבית, כאשר הם מסודרים בסדר עולה לפי הכנסתם לנפש סטנדרטית. החמישון התחתון לפי הכנסה פנויה לנפש סטנדרטית הוא קבוצה של 20% ממשקי הבית שבהם ההכנסה הפנויה לנפש סטנדרטית היא הנמוכה ביותר.

כוח הקנייה – שער חליפין מיוחד המאפשר השוואה בין-לאומית של התוצר המקומי הגולמי ושל סעיפי ההוצאה העיקריים. באמצעותו ניתן לנכות את ההבדלים ברמות המחירים בין המדינות השונות.

* ראה גם "הגדרות והסברים כלליים".